

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDIÍ / INSTITUT SOCIOLOGICKÝCH STUDIÍ

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE V OBORU/PROGRAMU POLITOLOGIE A VEŘEJNÁ POLITIKA

Název bakalářské práce: Srovnání Andreje Babiše a Emmanuela Macrona v kontextu vstupu na politickou scénu, ideologie a evropských postojů

Jméno a příjmení bakalanta/ky: Milan Urbaník

Typ posudku: Posudek oponenta/ky

Jméno, příjmení a akademické tituly autora/ky posudku: Mgr. Aleš Michal

Pracoviště autora/ky posudku: IPS FSV UK

Hodnocení formální stránky práce

Dosáhla práce minimální požadovaného rozsahu (30 normostran / 54.000 znaků s mezerami)?
ANO

Strukturace práce – hodnocení [A-F]

Je práce strukturována do navazujících logických celků s ohledem na definovaný cíl (výzkumnou otázku) práce? – **C**

Zařazení jednotlivých kapitol dle mého názoru odpovídá zvolenému cíli práce, stanoveným výzkumným otázkám a z nich vygenerovaným hypotézám. Z hlediska výzkumného designu bych tak možná mírný limit viděl jen v absenci širší debaty o samotném konceptu „populismu“ – tento pojem se totiž v souvislosti s oběma politiky používá v různých kontextech, nejen v souvislosti s technokratickým subtypem. Jsem tedy přesvědčený, že v některých částech by si některé užívané pojmy zasloužily integraci hlubší konceptuální debaty. Bylo by na místě ve struktuře práce důsledněji rozdělit „ideologické“ a „stranicko-organizační“ kapitoly: zařazení kapitol o genetickém modelu a technokratickém populismu vedle sebe bez důslednějšího oddělení nepůsobí moc dobře. Jedná se ale spíše o drobnější náměty pro vylepšení práce, v tomto případě rozhodně ne o zásadní výtku, která by narušovala plynulost textu.

Stylistika a formální zpracování (citace, grafická úprava atd.) – hodnocení [A-F] – D

V práci jsou přítomné některé stylistické neobratnosti (např. „*Bakalářská práce se opírá o českou, a především cizojazyčnou odbornou literaturu a články týkající se obou nebo jednoho z politiků*“ na s.13). Práci by prospělo vyjasnění citování a parafrází, objevuje se totiž řada faktů, u kterých vzhledem k častému užívání citací až na konci daného odstavce není jasné, jestli jsou spíše autorovou interpretací nebo parafrází (např. na s.29 autor přiřkl charakteristiky francouzského případu jako zdroji Buščíkové & Guasti, nicméně ty se ve svém „státu jako firmě“ francouzskému případu analyticky přímo nevěnovaly). Podobných

momentů lze v práci nalézt celou řadu. Grafická úprava práce ale celkově odpovídá standardním nárokům kladeným na bakalářskou práci.

Odborná jazyková úroveň práce *hodnocení [A-F] - E*

Jazyková úroveň je nejslabší stránkou této bakalářské práce. Často se objevují chybějící čárky, nepřesné formulace (správně by mělo být ne „*Nejsme politici, makáme*“, ale „*Nejsme jako politici, makáme*“, s.20, „*přelití charismatu*“ místo „*přelití charisma*“ na s.25). Takových momentů lze v textu nalézt hodně. Práci by tak před odevzdáním jistě prospěla jazyková korektura.

Zpracování bibliografie, dodržení citační normy a úroveň odkazování v textu – *hodnocení [A-F] – C*

Na tomto místě je možné se pozastavit nad úrovní odkazování v textu (je to ostatně již popsáno výše), nicméně ve zpracování bibliografie nebo dodržení citační normy neshledávám závažná pochybení. Zařadil bych výtku, která by odkazovala k absenci další literatury o populismu, myslím, že by práci mohla prospět (klidně i další literatura, která se zaměřuje na zvolené případy z hlediska populismu, případně regionální specifika). Ze zařazení takové literatury by totiž mnohem lépe vynikla diskuse o hranicích tzv. technokratického populismu, který v prostoru nefunguje ve vzduchoprázdnu. Klíčové odborné studie, které se zabývaly srovnáním ANO a EM! nicméně zařazené jsou, byť by se práce mohla více dopodrobna zabývat jejich výsledky a přínosu pro vlastní výzkum.

Úroveň zpracování tabulek, grafů, map a jiných grafických prvků – *hodnocení [A-F] - nehodnoceno*

Tuto část nechávám neohodnocenou, protože se v práci tyto grafické prvky nenacházejí.

Vhodnost a zpracování příloh (jsou-li jaké) – *hodnocení [A-F] – nehodnoceno*

Tuto část nechávám neohodnocenou, protože se v práci tyto přílohy nenacházejí.

Celkové hodnocení formální stránky práce – *hodnocení [A-F] – D*

Hodnocení odborného charakteru práce

Stanovení výzkumných otázek/cílů a jejich zodpovězení – hodnocení [A-F] - B

Práce má jasně stanovený cíl a výzkumnou otázku a jasně na tyto odpovídá

Práce si stanovuje výzkumné otázky, které vycházejí z relevantního vyhodnocení situace dynamického vztahu mezi Andrejem Babišem a Emanuelem Macronem. Výzkumný rámec je pro současnou debatu relevantní a otázky jsou formulované v souladu s limity, které umožňuje zpracování v rámci BP. Stanovené hypotézy vhodně kombinují dva klíčové aspekty fungování politických stran v soudobé Evropě: zabývají se jejich ideologickým profilem a organizací.

Propracování a aplikace teoretických východisek a přístupů – hodnocení [A-F] - C

V teoretické části práce nacházím hned několik problematických aspektů. Jak jsem již zmínil výše, práci by prospělo širší orámování populismem. To v nějaké velmi stručné podobě přichází v kapitole o technokratickém populismu, z mého pohledu by se ale tato část dala značně vylepšit. Na mnoha místech lze nalézt poměrně zajímavé myšlenky, které ale autor bohužel víc nerozvíjí, ačkoliv by to bylo pro práci přínosné: technokracii jsou věnované dva odstavce, koncept technokratického populismu se pak objevuje trochu jako blesk z čistého nebe, aniž by bylo vysvětleno, kde je jeho původ a v čem se koncepty technokracie a populismu naopak dříve stavěly do protikladu (viz např. Reiser & Habenstreit, 2020). Stejná hlubší debata by prospěla třeba i Panebiancovu pojetí charismatu, jinak velmi relevantnímu tématu v tomto případě. Výtky k teoretické části tak lze brát zejména jako náměty pro případnou hlubší debatu, která by v intencích BP klidně mohla přijít. Nicméně je třeba ocenit, že teoretický rámec zcela odpovídá hranicím následné empirické analýzy. Není to samozřejmost a tento pozitivní aspekt, který vynikne zejména v hodnocení následné analýzy, vede k hodnocení této části stupněm „C“.

Metodologický přístup a aplikace jednotlivých metod – hodnocení [A-F] - D

Schopnost aplikovat vhodné metodologické postupy pro zvolenou výzkumnou otázku
Metodologická kapitola by rozhodně zasluhovala vylepšení. Čtenář se totiž na začátku setkává prakticky s encyklopedickým výkladem toho, co jsou kvalitativní metody: to si myslím, že přímo do práce nutně nepatří. Tematická analýza je zcela legitimní, v tomto případě logická, postrádám však systematičtější definici zvolených pramenů, což znesnadňuje případnou triangulaci nebo replikaci výzkumu. Zvolené časové období je poměrně dlouhé a jakkoliv dává z analytického pohledu smysl, zavdává pochybnosti k tomu, zda je možné v intencích BP postihnout ho ve vši své komplexnosti. V empirické analýze pak autor pracuje s něčím, co bych nazval „záchytnými body“, což si myslím, že je naprosto v pořádku, jen by to mělo být v metodologii explicitně zdůvodněno. Autorem zvolený přístup pak totiž může mít své limity zejména v popisu případu hnutí ANO, které nelze ve zvoleném období ideologicky homogenizovat.

Využití literatury a dat – hodnocení [A-F] - B

Kvalita a (relativní) úplnost využití literatury (zdrojů) a schopnost s ní pracovat kriticky
Schopnost zasadit práci a její výsledky do existující literatury (případně aktuálních politických debat)

Empirická a analytická část práce je z mého pohledu poměrně zdařilá, autor pracuje s větším množstvím dat (jejich limit je popsán výše), nicméně zvolené teoretické rámce aplikuje systematicky a věcně správně. Zaměřuje se na relevantní momenty, velkou část prostoru věnuje relevantním aspektům v časech vzniku ANO a EM, zde je z mého pohledu analýza kvalitně a soustředěně zpracovaná. Oceňuji třeba velmi podrobný a zajímavý popis sponzorů jako důležitých aspektů v rámci formulace argumentu o tzv. „genetickém kódu“ politické strany. Jako problematické lze vidět dvě věci: 1) možná trochu podrepräsentace ideologické proměny ANO (na několika momentech je zmíněna účast na CPAC, přichází to ale trochu „z ničeho nic“, opomíjí ideologický posun doleva ve volebním období 2013-17 atp.), 2) práci s pojmem „iliberálníismus“ v souvislosti s výtkami Renew (dřív ALDE) směrem k hnutí ANO – pokud byl iliberálníismus kritizován, bylo by relevantní zařadit i odstavec o tom, proč a jak se toto vnímání v případě hnutí ANO proměnilo. Jako celek je ale empirická analýza nejsilnější částí práce a poměrně zásadně zvyšuje její celkovou hodnotu.

Věcná správnost a přesvědčivost argumentace – hodnocení [A-F] - C

Přesvědčivost získaných poznatků a závěrů – argumentační hloubka

Argumentační hloubku a její problematičnost v některých případech zejména v teorii jsem popsal výše. Pokud bychom zůstali u závěru, je jako celek stručný a byť z analýzy vyšla spousta zajímavých poznatků, autor se nad nimi nikterak hlouběji nezamýšlí. Závěr tak funguje spíš jako telegrafický přehled výsledků. Toto může vést k tomu, že ne všechny závěry musí být vždy správně čtenářem pochopeny – když autor tvrdí, že je hypotéza 2a „*slabě podložena*“ (s.35), což je doloženo prostým konstatováním, že Babiš a Macron některé ideologické rysy sdílejí a jiné jsou odlišné, bylo možné s tímto zajímavým zjištěním pracovat trochu komplexněji. Věcně ve formulaci závěrů nicméně nevidím zásadních problémů.

Struktura práce, využitá data a metody odráží systematickou snahu o řešení výzkumného cíle/otázky – hodnocení [A-F] – C

Struktura práce je až na drobné výše formulované výtky v pořádku, stejně jako vidím jisté limitace v datech, které by mohly být v práci lépe představeny (ideálně v metodologické kapitole nebo v jejím závěru). Nicméně analyticky autor pracuje šikovně s notnou znalostí kontextu obou zemí, což práci dodává přesvědčivosti. Empirická analýza odpovídá teoretickému rámci.

Celkové hodnocení odborného charakteru práce – C

Věcný přínos práce a její přidaná hodnota;

Shrnující komentář hodnotitele (POVINNÉ!), celkový dojem z práce s vyzvednutím silných a slabých stránek práce a jejich relativního poměru (max 1800 znaků). **Zejména v případě hodnocení A či E/F jasně odůvodněte Vaše hodnocení.**

Práce Milana Urbaníka se věnuje relevantnímu tématu srovnání ideologických východisek dvou významných evropských politiků a organizační struktury jejich politických stran. Toto zaměření je v dnešní Evropě, ve které stále probíhá debata o podobách soudobého populismu, navýsost aktuální a práce v tomto smyslu věrohodně přispívá k probíhajícímu politickovědnímu výzkumu. Z formálního hlediska lze kritizovat zejména četnost citování a jazykovou úroveň práce, na tomto místě bych autorovi pro příští akademické působení, které, jak věřím, přijde, doporučil tyto aspekty zpracování akademických prací nepodceňovat. Přestože lze nalézt limity v míře explicitnosti ve zvolené teorii (zejména pak v její „ideologické“ části) i metodologické základně, empirická analýza jako taková, která nejlépe vypovídá o autorově vlastním příspěvku do akademické debaty, je provedena soustředěně a s odpovídající odbornou kvalitou. Závěry jsou formulovány sice velmi stručně, ale přesvědčivě, autor explicitně vyhodnocuje platnost svých hypotéz a odpovídá na výzkumné otázky, což přispívá k tomu, že práci lze pokládat za ucelený a kompaktní celek.

Vyjádření autora/ky posudku o seznámení s výsledkem antiplagiátorské kontroly:

Kontrola originality textu

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

[] Theses [] Turnitin [] Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly (v případě větší shody než 15 % je nutné stručně komentovat, čeho se shoda týká):

Práce není plagiátem.

Celkové hodnocení

Z výše uvedených důvodů **doporučuji** práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou **C/D**.

V případě **nedoporučení** prosím **vždy stručně uveďte prosím hlavní důvody** nedoporučení

Ve výjimečném případě nejednoznačnosti hodnocení stručně uveďte prosím hlavní bod, který podmiňuje lepší/horší hodnocení:

Jak vyplývá z posudku, vidím v práci jistou nekompatibilitu mezi trochu horším hodnocením pro teoretickou část a formální náležitosti a jistě lepším hodnocením pro empirickou analýzu. Otázky pro studenta tedy záměrně formuluji s důrazem na konceptuálně-teoretické aspekty a správností a přesvědčivostí odpovědí, stejně jako úrovní obhajoby, podmiňuji lepší hodnocení.

Otázky k obhajobě:

Uveďte prosím otázky, ke kterým by se měl autor práce vyjádřit v průběhu obhajoby:

- 1) Andrej Babiš i Emanuel Macron jsou ve veřejné debatě často označováni za populistické politiky. Zároveň zmiňujete, že se oba snaží vzdorovat zařazení na levoprávní ose. Vidíte zde přesto v rámci jejich politického působení momenty, kde bychom se je mohli pokusit na levoprávní ose zařadit? Platí podle vás to, že se tam zařadit nedají, jak oni sami tvrdí?
- 2) Zkuste se vyjádřit ke střetu liberalismu a iliberalismu ve vnímání případu hnutí ANO. Lze zařazení Andreje Babiše jako jeho hlavního představitele jako „liberála“, případně „neliberálního politika“ nějak spojit s dynamikou vývoje jeho hnutí?

Návrh tří otázek k části státní závěrečné zkoušky Metodologie výzkumu politologie a veřejné politiky (viz seznam [zde](#)). Prosím o uvedení otázek, které je možné vztáhnout k předložené práci a případně prosím konkrétnější specifikaci ve vztahu k práci.

1. Otázka 3: Konceptualizace a operacionalizace v sociálně-vědním výzkumu, praktická aplikace. – V práci explicitně pracujete s pojmy „populismus“ a „technokratický populismus“. Když si zkusíte oba tyto pojmy definovat, vidíte v něčem zásadní rozdíl vyplývající z definice konceptu bez přívlastku a s přívlastkem?

2. Otázka 8: Popisná statistika a její možnost použití ve výzkumu. – Jaké výhody a nevýhody podle vás má užití deskriptivních statistických dat pro zmínku v jinak kvalitativním výzkumu?

3. Otázka 5: Vývoj kvalitativního výzkumu – jeho logika, různé tradice kvalitativního výzkumu, specifická kritéria kvality. – Jaké zdroje byste využil, když byste pro popis ideologických východisek vašich případů chtěl využít obsahovou analýzu?

Datum: den. měsíc. rok: 19.5.2024

Podpis: